

Sykepleien

FAGUTVIKLING

Ti år med akademisk skriveverksted – dette sier deltakerne

Sykepleiere som deltar på skriveverksted i regi av Norsk Sykepleierforbund, opplever økt forståelse for forskningens rolle i fagutvikling. Flere sykepleiere bør forske.

Marit Leegaard

Seniorrådgiver

Fag- og helsepolitisk avdeling, Norsk Sykepleierforbund

Bente Lüdemann

Fagsjef

Fag- og helsepolitisk avdeling, Norsk Sykepleierforbund

Heidi Vembe Swensen

Seniorkonsulent

Fag- og helsepolitisk avdeling, Norsk Sykepleierforbund

Kari Bugge

Dosent og rådgiver

Administrasjonen, Lovisenberg Diakonale Høgskole

Forskning

Fagformidling

Sykepleien 2024;112(97384):e-97384

DOI: [10.4220/Sykepleiens.2024.97384](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2024.97384)

Hovedbudskap

Norsk Sykepleierforbund (NSF) har siden 2014 arrangert skriveverksted på Lesbos i Hellas for medlemmer som ønsker veiledning i akademisk skrivearbeid. I denne artikkelen presenterer vi resultater fra en studie basert på søknader og evalueringsskjemaer. Vi reflekterer også over hvordan verkstedene har fungert for deltakerne.

Forskning innen sykepleie har økt i Norge siden 1980-tallet. Årsaken er at sykepleiefaget har utviklet seg, og det er større forventninger om at praksis skal bygge på kunnskap. I 2014 var det fire sykepleiere som disputerte. I 2022 var antallet 25 (1).

For å tilfredsstillere kravene til kompetanse hos lærere på bachelor- og masterutdanningene – og for å bidra til kunnskapsbasert sykepleie i spesialist- og kommunehelsetjenesten – må flere sykepleiere oppmuntres til å forske (2).

De som tar en doktorgrad, kommer ofte sent inn i forskerkarrieren og får lite tid til forskning etter avlagt ph.d. (3). Det fører til at mange blir professorkompetente sent i arbeidslivet. Kvalifiseringen til førstelektorer og dosenter går også for sent.

NSF fremmer sykepleieforskning og akademisering

Norsk Sykepleierforbund (NSF) har alltid vært opptatt av å utvikle og systematisere faglig kunnskap (4). Organisasjonen har også vært en pådriver i akademiseringen av sykepleierutdanningene, fra innføringen av bachelorutdanningen i 2003 og frem til ferdigstillingen av masterutdanninger basert på videreutdanninger i sykepleie i 2022 (5).

NSF jobber politisk for å få bedre sykepleierutdanninger med flere førstestillingskompetente og mer midler og muligheter for sykepleiere som vil forske (6). Organisasjonen har også støttet medlemmene sine ved å tilby publiseringsmuligheter i det fagfelleverderte tidsskriftet Sykepleien Forskning og ved å tildele forskningsmidler og støtte til utenlandsopphold for forskere. NSF arrangerer i tillegg årlige konferanser om sykepleierutdanningene og forskning, og organisasjonen tilbyr skriveverksteder og forskeropphold (6).

«Verkstedene har henvendt seg til sykepleiere med mastergrad og ph.d. i både academia og klinisk praksis.»

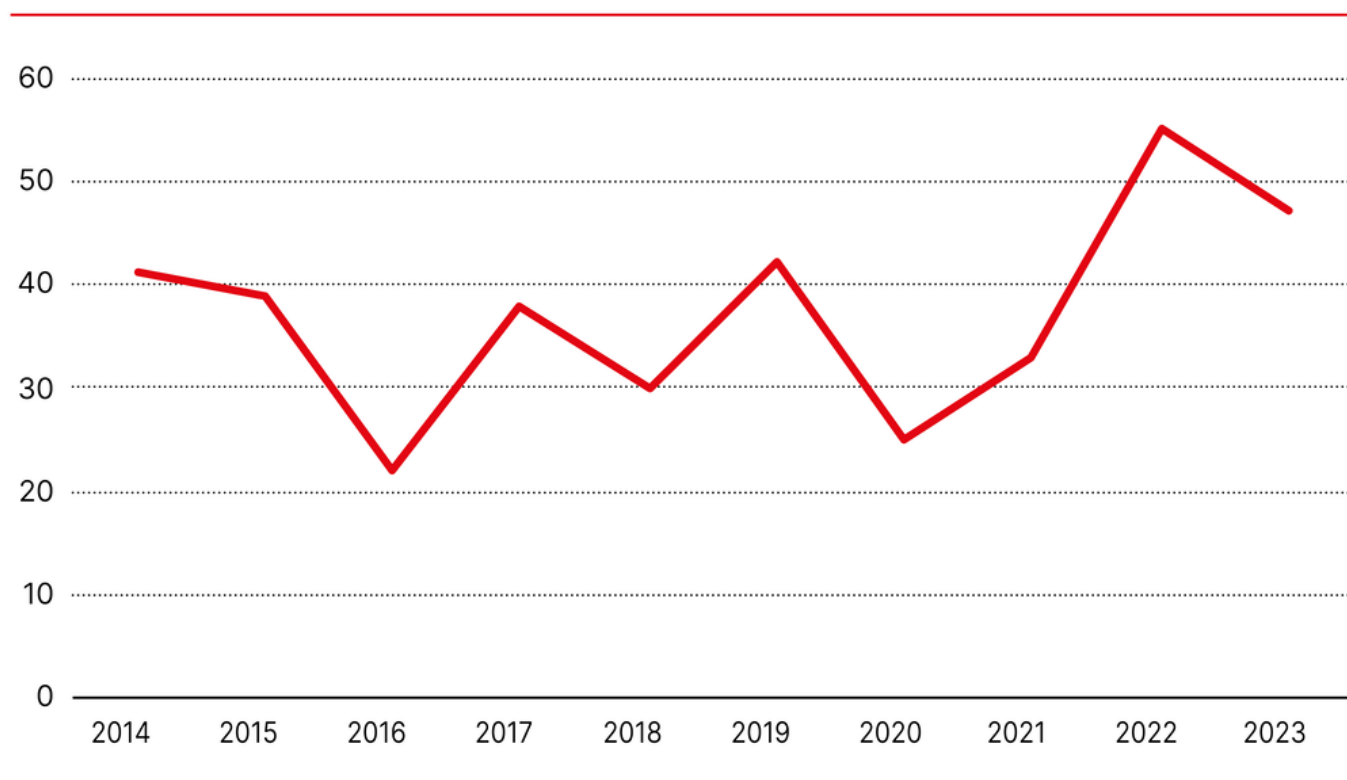
Det første skriveverkstedet i regi av NSF ble arrangert høsten 2014 på studiesenteret Metochi på Lesbos i Hellas (7). Skriveverkstedene har hatt som mål å stimulere og støtte sykepleiere til å publisere vitenskapelig, øke interessen og mulighetene for forskning etter avlagt mastergrad – og til å etablere forskernettverk med sykepleiere fra hele landet. Verkstedene har henvendt seg til sykepleiere med mastergrad og ph.d. i både akademia og klinisk praksis.

Deltakernes erfaringer er analysert

Evalueringsstudien er basert på innsamlede elektroniske evalueringsskjemaer fra deltakerne etter fullført skriveverksted, opplysninger fra søknadsskjemaene til skriveverkstedene og deltakerlister. Disse er analysert med deskriptiv statistikk i Excel og Enalyzer.

Alle data er anonymisert. Vi har brukt noen få sitater fra evalueringsskjemaene for å gi fylldigere beskrivelser og begrunnelser for de kvantitative evalueringene. Figur 1 viser antallet deltakere på skriveverkstedet i perioden 2014–2023.

Figur 1. Deltakere på skriveverksted

Skriveverkstedet i 2016 ble arrangert rett før NSF's sykepleierkongress, noe som trolig førte til lavere deltakelse på skriveverkstedet. I 2020 og 2021 ble verkstedet arrangert i Norge på grunn av koronarestriksjonene. I 2022 og 2023 ble antallet deltakere nesten doblet fordi vi arrangerte to skrivekurs hvert av disse årene.

Det har i alle år vært en overvekt av deltakere som arbeider i universitets og høgskolesektoren. Av deltakerne som hadde arbeidssted i praksisfeltet, var de fleste ansatt i spesialisthelsetjenesten. I alle årene verkstedet er blitt arrangert, har det vært svært få deltakere fra kommunehelsetjenesten.

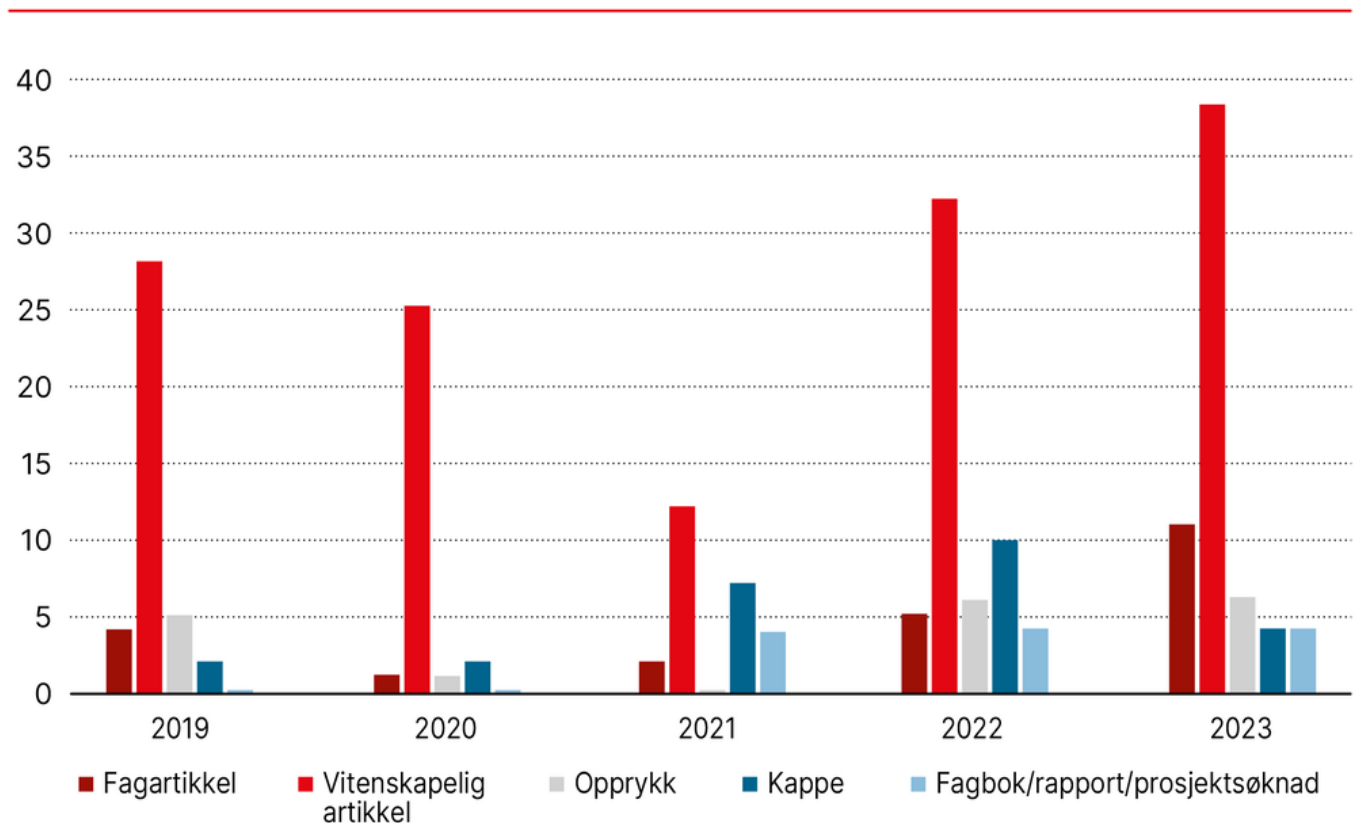
Deltakerne rekrutteres ofte av kolleger eller via nettverk

En gjennomgang av geografisk tilknytning viser at deltakere kom fra hele landet. Prosentvis har det vært flest deltakere fra Østlandet, etterfulgt av Vestlandet som en god nummer to. Nord-Norge, Midt-Norge og Sør-Norge hadde likevel overraskende mange deltakere sett opp imot befolkningsgrunnet.

Svarprosenten på evalueringsskjemaene har jevnt over vært høy: 70–90 prosent. Deltakerne fikk også spørsmål om hvor de fikk vite om kurset. De fleste ble rekruttert av kolleger eller gjennom personlige nettverk. Hvem som dekket utgiftene, varierte stort.

For å søke om å delta måtte deltakerne sende inn et abstrakt som beskrev hvilken type arbeid de ønsket å jobbe med og få veiledning på. Figur 2 viser typen arbeid deltakerne ønsket å få veiledning på. Vi har bare data fra og med 2019 fordi tidligere søknader ikke hadde denne kategoriinndelingen.

Figur 2. Fordeling av type arbeid

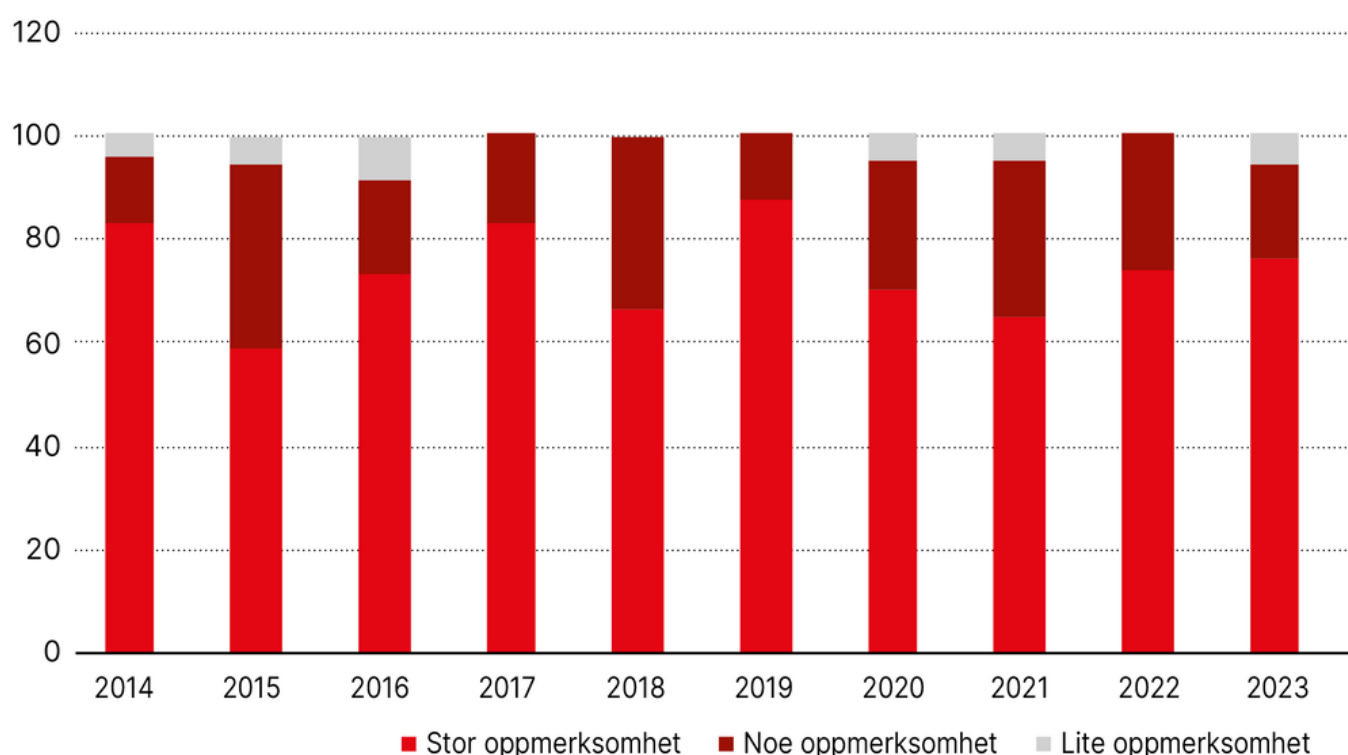

På spørsmål om deltakerne opplevde inndelingen av arbeid som relevant, svarte over 90 prosent ja. Deltakerne fikk også spørsmål om de skrev sammen med noen. 60–90 prosent svarte at de skrev alene. Det er viktig å merke seg at deltakerne svarte at de skrev alene på selve skriveverkstedet, men ikke nødvendigvis at de jobbet alene med prosjektet de hadde med seg.

Et stort flertall opplevde å få nok oppmerksomhet

Figur 3 viser at de aller fleste syntes veilederne og de andre deltakerne ga nok oppmerksomhet til arbeidet de hadde med seg. Graden av oppmerksomhet deltakerne opplevde å få, er oppgitt i prosent.

Figur 3. Oppmerksomhet

Mer enn 90 prosent av deltakerne syntes de fikk tilstrekkelig hjelp og støtte av veilederne, og nesten alle syntes veilederne fungerte svært bra eller bra i rollen sin. Det var mange deltakere som utdypet den gode evalueringen med skriftlige kommentarer.

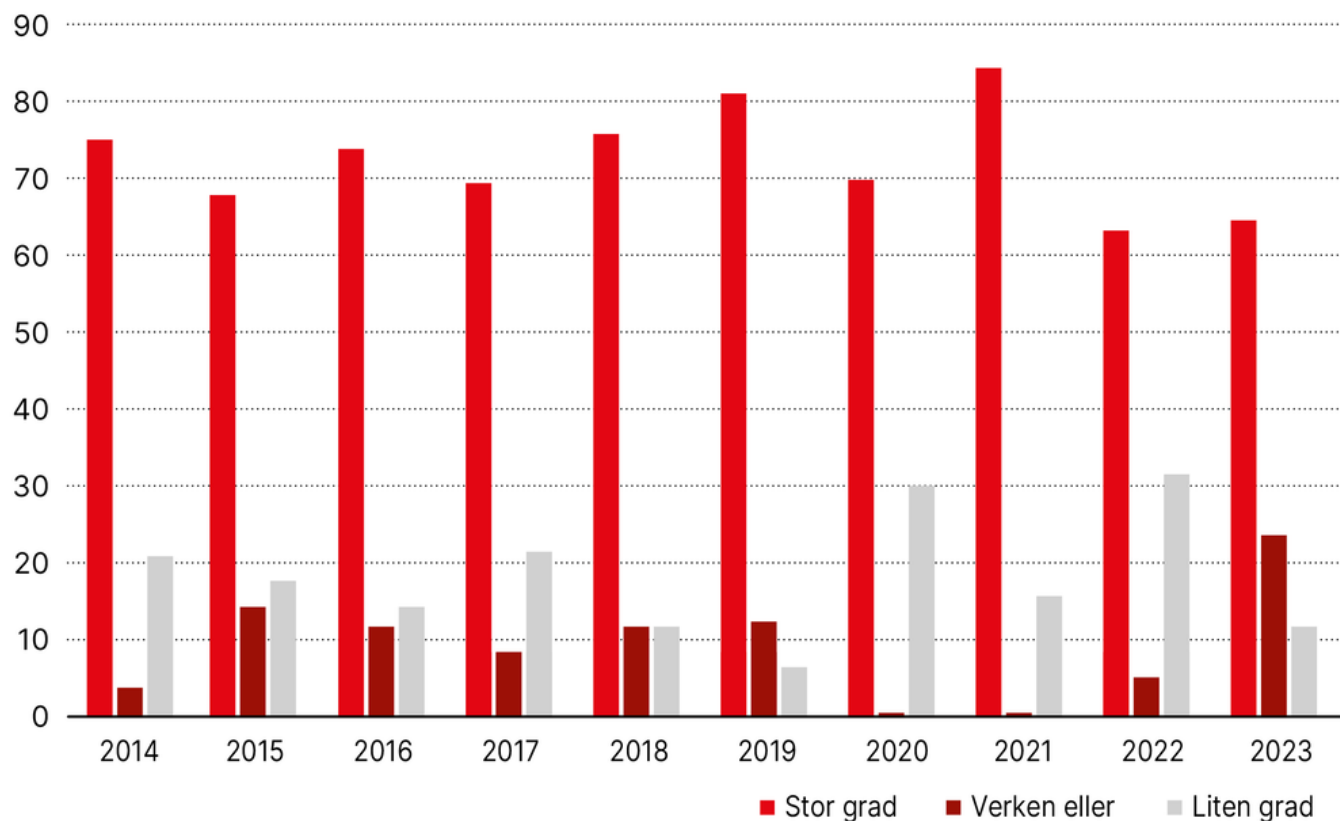
«Opplevde at vi ble sett, hørt og tatt på alvor.»

DELTAKER PÅ SKRIVEVERKSTEDET

En uttalte: «Opplevde at vi ble sett, hørt og tatt på alvor. Vi ble møtt der vi var i prosessen og kom videre. Bra! Dyktige veiledere. Er stolt av NSF.»

Figur 4 viser i hvor stor grad deltakerne opplevde at de nyttiggjorde seg av veiledningen.

Figur 4. Nytte av veiledning

Noen benyttet seg ikke av veiledning

Nesten 20 prosent av deltakerne benyttet seg ikke av veiledningstilbudet. Derfor har vi sett nærmere på de generelle skriftlige kommentarene for å se om vi kunne finne noen av årsakene. Enkelte kommenterte at de hadde veiledere hjemme som de forholdt seg til, og at de derfor ikke ønsket å benytte veiledningen på skriveverkstedet. Uka på Lesvos ble hovedsakelig brukt til fordypning og refleksjon.

En deltaker sa det slik: «Svært bra med veiledere som er gode på metode, men de kan av forståelige grunner ikke sette seg godt inn våre prosjekter på kort tid. Jeg har veiledere og må forholde meg til dem, men supert at de er tilgjengelige for oss om vi står fast.»

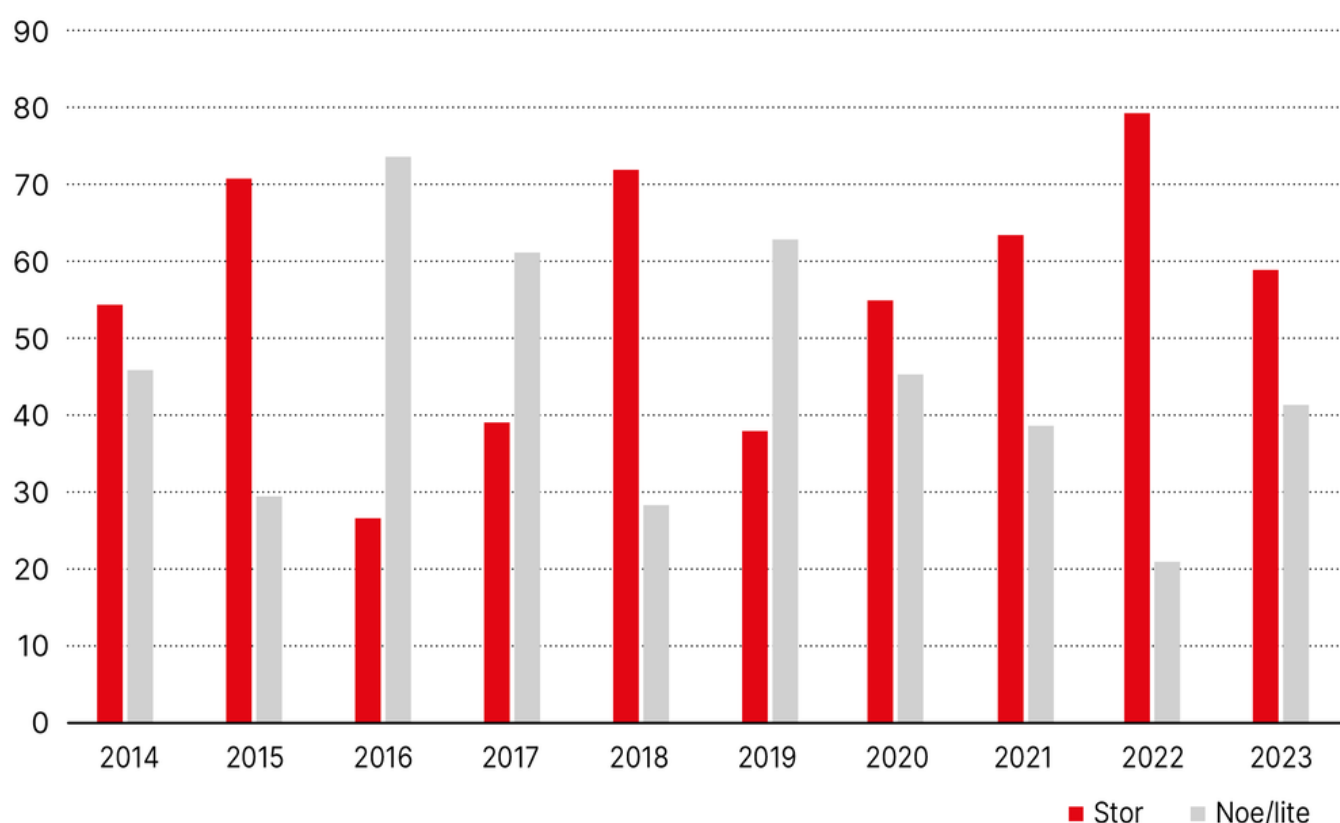
Andre uttrykte at veiledningen kunne vært bedre om veiledningsrelasjonen hadde vært tydeligere både før og underveis i skriveverkstedet. Da kunne det tidlig dannes et felles grunnlag for veiledningen, og deltakerne kunne sende et oppdatert veiledningsgrunnlag rett før avreise. Søknadsfristen var lenge før avreise, så mange hadde kommet mye lenger med prosjektet sitt etter at de først sendte inn veiledningsgrunnlaget.

En sa: «Foreslår at vi kan sende en oppdatering nærmere avreise om hva vi skal arbeide med. Flere hadde andre prosjekter enn det som var meldt inn et halvt år tidligere. Kunne også vært opplyst mer på forhånd om rammene for veiledning. Hvor mye en kunne forvente, for eksempel.»

Støtte henger sammen med etablering av nettverk

Figur 5 viser at det var ulike meninger om hvor mye hjelp og støtte deltakerne opplevde at de fikk av andre deltakere på skriveverkstedet, likedan i hvilken grad de opplevde at det ble dannet nettverk som kan brukes i fremtidig arbeid.

Figur 5. Støtte fra andre deltakere

Vi ser en sammenheng mellom graden av støtte fra andre deltakere og etableringen av nettverk, slik at stor støtte samsvarte med en stor grad av etablerte nettverk. Flere uttrykte at veiledningen og støtten fra de andre deltakerne ga synergier og en god ramme for skriveverkstedet, og at det bidro til at de etablerte nettverk.

En deltaker sa: «Det var fint å både kunne få formell veiledning av veilederne og også kunne diskutere med andre deltakere og gjøre nytte av deres erfaringer. Kombinasjonen var veldig nyttig for meg.»

En annen uttalte: «Etablerte flere nettverk og hadde mange nyttige diskusjoner under måltider og ellers når deltakerne var samlet.»

Deltakerne ønsker å beholde tilbudet

Over 95 prosent av deltakerne mente skriveverkstedet er et arrangement NSF bør fortsette med. 80–90 prosent av deltakerne opplevde at skriveverkstedet hadde gitt dem økt forståelse for NSFs bidrag til systematisk kunnskapsutvikling og forskning.

En deltaker sa: «Dette er et viktig og nødvendig tilbud for forskning- og fagutvikling for sykepleiere.»

En annen uttalte: «Dette er et strålende seminar og form som skaper mye på en uke. *Never change a winning project.*»

Noen av deltakerne var opptatt av hvor de som deltok på skriveverkstedene, kom fra – og hvor det ikke var deltakere fra. En sa: «Jeg merker meg at det i aller høyeste grad er sykepleiere som arbeider i akademia, som er her på skrivekurs. Uten tvil synes jeg at en her bør få fokusere på å få inn sykepleiere fra praksisfeltet og ikke minst fra sykehjemmene.»

«Det er en fordel 'å ha gjort hjemmeleksa'.»

DELTAKER PÅ SKRIVEVERKSTEDET

Enkelte opplevde at tilbudet ikke traff deres behov. De ønsket mer strukturerte samlinger og søkelys på egen fremdrift. Andre trakk frem at å legge en plan for eget arbeid før avreise gjør at du kommer raskere i gang. De anbefaler at NSF oppmuntrer til bedre forberedelser:

«Jeg har deltatt tidligere og visste hva jeg gikk til, og at det er en fordel 'å ha gjort hjemmeleksa', og med det mener jeg at man må komme ordentlig i gang med det man vil gjøre før man reiser. Da er det mye lettere å jobbe i rom med andre uten å la seg forstyrre eller avlede til ikke-planlagte pauser. Man trenger fokus for å kunne utnytte tiden så godt som mulig. Det kan hende at forberedelser er noe NSF i fremtidige kurs kan be deltakerne om å ta høyde for.»

Rekrutteringen til skriveverkstedet bør være bredere

Resultatene viste at deltakerne opplevde skriveverkstedet som stimulerende. Å presentere eget arbeid for andre og få kommentarer fra deltakere og veiledere hvis arbeid man ikke kjenner fra før, ga deltakerne nye perspektiver og ideer.

Skriveverkstedet har utviklet seg fra mye undervisning til å legge større vekt på refleksjoner om eget arbeid. Det har også blitt muliggjort gjennom at deltakerne har fått mer erfaring og kompetanse i å skrive vitenskapelig og publisere.

Deltakerne har stort sett vært positive til skriveverkstedene, og de fleste har brukt tilbudet slik det var ment. Resultatene viser at noen ikke nyttiggjorde seg tilbudet om veiledning fordi de brukte tiden til eget skrivearbeid eller til samarbeid med egen skrivegruppe. De oppga også å ha gode veiledere hjemme.

De kvalitative tilleggskommentarene viser at det var en overvekt av deltakere med doktorgradskompetanse som ikke benyttet veiledningstilbudet på skriveverkstedet. Kanskje disse deltakerne burde fått et annet tilbud, som for eksempel et forskeropphold uten veiledning? Deltakerne som brukte veiledningen, var fornøyde, men flere hadde ønsket bedre forberedelser, og de hadde ønsket at veilederne kjente deres veiledningsbehov før skriveverkstedet.

Evalueringen viser at deltakerne kom fra hele landet, og de fleste representerer utdanningssektoren. De få som kommer fra tjenestene, var ansatt i spesialisthelsetjenesten. Noen oppgir i evalueringen at de har kolleger i kommunale tjenester som gjerne skulle ha deltatt, men som ikke har fått finansiering fra arbeidsgiveren til å delta. Vi må derfor prøve å rekruttere flere sykepleiere fra kommunehelsesektoren til fremtidens skriveverksteder, slik at de kan få mer kompetanse og selvtillit til å skrive og forske.

Avslutning

Evalueringen av skriveverkstedene viser at NSF har en viktig rolle i å stimulere sykepleiere til å forske, publisere og søke opprykk. Situasjonen for sykepleiere som forsker, er i dag krevende når det gjelder å få midler til å forske videre etter avlagt ph.d. Sykepleierutdanningene står i fare om ikke flere sykepleiere med mastergrad tar videre karriereveier mot førstelektor/dosent eller førsteamanuensis/professor.

«NSF vil både øve politisk press for å bedre situasjonen, men også stimulere flere sykepleiere til å forske.»

NSF vil både øve politisk press for å bedre situasjonen, men også stimulere flere sykepleiere til å forske. Samlinger for å gi inspirasjon, bygge nettverk og dele kunnskap om søknader til forskningsmidler er viktig, og det motiverer også til en videre akademisk karriere.

En videreutvikling av NSFs skriveverksted er nødvendig for å tilpasse seg dagens situasjon. Vi bør vurdere om skriveverkstedene skal bli mer tilpasset deltakernes ståsted, slik at det arrangeres ett verksted for personer med fullført mastergrad og ett for dem med fullført ph.d./førstelektorprogram.

Forfatterne oppgir ingen interessekonflikter.

FAGLIG PÅFYLL: Deltakerne på NSF's skriveverksted på Lesvos ønsker å beholde og videreutvikle tilbudet. Noen ønsker at NSF rekrutterer bredere. På bildet foreleser professor Ellen Karine Grov ved Oslomet – storbyuniversitetet for deltakerne. *Foto: Kari Elisabeth Bugge*

1. Sykepleien. Sykepleiere som forsker [internett]. Oslo: Sykepleien; 2022 [hentet 24. oktober 2024]. Tilgjengelig fra: https://sykepleien.no/sites/default/files/2022-12/05_2022_Sykepleier%20som%20forsker.pdf
2. Sverresdatter Larsen L. Å utdanne flere sykepleiere krever mer enn bare flere studieplasser [internett]. Oslo: Khrono; 13. mars 2022 [hentet 24. oktober 2024]. Tilgjengelig fra: <https://www.khrono.no/a-utdanne-flere-sykepleiere-kraver-mer-enn-bare-flere-studieplasser/670286>
3. Aamodt PO, Nesje K, Olsen BM. Rekruttering til forskning i sykepleie. En kartlegging av rekrutteringsbehov, rekrutteringsgrunnlag og stipendiatenes karriereplaner [internett]. Oslo: Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU); 2018. NIFU-rapport 2018: 28. Tilgjengelig fra: <https://nifu.brage.unit.no/nifu-xmlui/handle/11250/2568592>
4. Lund EC, Moseng OG. Norsk Sykepleierforbund gjennom 100 år (1912–2012). Oslo: Akribe; 2012.

5. Forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger. FOR-2017-09-06-1353 [hentet 24. desember 2024]. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-09-06-1353>
6. Norsk Sykepleierforbund (NSF). Landsmøtesak 11: Kunnskapsutvikling i sykepleie [internett]. Oslo: NSF; u.å. [hentet 24. oktober 2024]. Tilgjengelig fra: <https://www.nsf.no/landsmotesaker-2023>
7. Universitetet i Agder (UiA). Metochi studiesenter [internett]. Kristiansand: UiA; u.å. [hentet 24. oktober 2024]. Tilgjengelig fra: <https://www.uia.no/om-uia/senter-og-nettverk/metochi/>